

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОФІЛАКТИКА І КОРЕКЦІЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ**

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма Дошкільна освіта

Спеціальність A2 Дошкільна освіта

Галузь знань A ОСВІТА

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “26” серпня 2025 року

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Профілактика і корекція девіантної поведінки
Викладач (-і)	Кирста Наталія Романівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Контактний телефон викладача	+380506123995
Е-mail викладача	nataliia.kyrsta@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації за розкладом

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є зміст, види, психологічні чинники та особливості корекції девіантної поведінки особистості на різних вікових етапах, формування відповідних компетентностей у майбутніх вихователів ЗДО . Оволодіння методами діагностики і педагогічної корекції поведінкових девіацій дітей дошкільного віку.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння здобувачами фундаментальних і найновіших експериментальних та прикладних досліджень вітчизняних і зарубіжних учених з проблем девіантної поведінки. Формування психологічної готовності здобувачів до корекційної діяльності та профілактичної роботи з дітьми дошкільного віку.

Основними цілями вивчення дисципліни є оволодіння здобувачами варіативними підходами, що склалися в теорії і практиці вітчизняних і зарубіжних досліджень, щодо проблем девіантної поведінки; змістом основних понять, а також структурою, типами та критеріями основних видів девіантної поведінки; механізмами формування поведінкових девіацій дітей дошкільного віку; розуміння гендерних, вікових, етнокультурних і професійних девіацій; напрямів взаємодії у діяльності вихователя і практичного психолога щодо надання допомоги особистості з девіантною поведінкою; формування вміння виявляти закономірності прояву основних поведінкових девіацій дітей дошкільного віку; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки у виникненні різних видів поведінкових девіацій; добирати адекватні стратегії педагогічного впливу на вихованців та батьків; аналізувати конфліктні ситуації і знаходити ефективні способи їх вирішення; використовувати основи корекції поведінкових девіацій; застосовувати знання дитячої і педагогічної психології з метою оптимізації власної практичної діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

за стандартом вищої освіти України

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-10. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Загальні компетентності

за професійним стандартом

ЗК.01 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК.06 Здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності (етична компетентність).

Фахові компетентності

за стандартом вищої освіти України

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

Фахові компетентності

за професійним стандартом

A1.1. Здатність планувати та прогнозувати результати освітнього процесу

A2.2. Здатність обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до запитів та потреб здобувачів освіти

B1.2. Здатність організовувати психологічно безпечне освітнє середовище.

B1.1. Здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії.

B1.2. Здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, адаптивність і стресостійкість.

B3.1. Здатність враховувати культурні, релігійні, соціальні та мовні особливості родини під час освітнього процесу та здійснювати його незалежно від власних поглядів, стереотипів та упереджень.

G2.3. Здатність дотримуватись правил безпечної поведінки в цифровому середовищі.

Результати навчання

ПР-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПР-11. Бути знайомим з ознаками булінгу.

ПР-16. Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-21. Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-23 Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12/4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18/6
самостійна робота	60/80

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VIII	A2 Дошкільна освіта	4	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Психолого-педагогічні засади девіантної поведінки особистості	2	2	6
Тема2. Структура, типи, клінічні форми девіантної поведінки	-	2	6
Тема 3. Чинники девіантної поведінки особистості	2	2	6
Тема 4. Гендерно-вікові аспекти девіантної поведінки особистості на різних вікових етапах	2	2	8
Тема 5. Характеристика моделей поведінкових девіацій дітей дошкільного віку	2	2	8
Тема6. Діагностика особистості дитини з девіаціями поведінки	2	2	8
Тема7. Профілактика і корекція поведінкових девіацій дошкільників у ЗДО	2	2	6
Тема 8. Програми корекційної роботи з дітьми дошкільного віку відповідно до проявів соціальної дезадаптації	-	4	12

ЗАГ.:

12

18

60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://surl.li/sehlg1 Вид контролю: залік. Підсумкова оцінка: за роботу на практичних заняттях – 90 балів; С/р – 10 балів. Разом – 100 балів.
Вимоги до письмових робіт	Проводяться у тестовому режимі в системі дистанційного навчання університету https://d-learn.pnu.edu.ua . Оцінюються за 100-бальною шкалою.
Семінарські заняття	Семінарські та практичні заняття проводяться з метою формування у студентів умінь і навичок з курсу, комунікації відповідно до сформульованих завдань, складання презентацій та творчих завдань. Попередня підготовка до розгляду питань, активна участь під час обговорення, обов'язкове виконання усіх завдань, в т.ч. завдань самостійної роботи.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань, пройдене тестування, створення власного контенту за допомогою застосунків.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік, Форма здачі – за поточними оцінками.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: проводяться в системі дистанційного навчання університету <https://d-learn.pnu.edu.ua>. Оцінюються за 100-бальною шкалою..

Академічна доброчесність:

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Карпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція)

Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).

Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою:

<https://surl.li/ysmhoa>

Відвідування занять: порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://surl.li/yqibbb>).

Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (<https://surl.li/sehlg1>).

Неформальна освіта: згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (<https://surl.lu/fkxdkf>) зараховуються результати неформальної освіти в залежності від кількості годин та тем, які повинні відображати матеріал практичних занять. Обов'язковою умовою визнання результатів неформального навчання здобувача в рамках НД освітньої програми є відповідність цих результатів рівню освіти, на якому реалізується освітня програма.

8. Рекомендована література

1. Бочелюк В., Жадленко І., Панов М., Турубарева А. Корекція девіантної поведінки підлітків. К: Центр учбової літератури, 2024. 442 с.
2. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посіб. до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна робота» : у 2 ч. Ч. 1. Теоретична частина. Вид. 2-ге, перероб. і доповн. К., 2016. 188с.
3. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посіб. до спецкурсу «Психологія девіацій для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» : у 2 ч. Ч. 2. Практична частина. Вид. 2-ге, перероб. і доповн. К., 2016. 193 с.
4. Головка Н. І. Соціальна профілактика правопорушень: навч. посіб. К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 174 с.
5. Гура С.О. Психологія суїциду: навч. посіб. Х.: НУЦЗУ, 2016. 129 с.
6. Жданович Ю.М. Педагогічна анімація як засіб соціально-педагогічної підтримки дітей вимушених переселенців. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2016. № 1. С. 119-123.
7. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник. К.: ФОП Нічога С.О., 2020. 196 с.
8. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. К., 2016. 414 с.
9. Калічак Ю.Л., Кирста Н.Р. Психодіагностичний супровід розвитку дитини в умовах ЗДО: практикум. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2019. 60 с.
10. Корнещук В., Волошенко М., Олло В. Профілактика та корекція девіантної поведінки підлітків. К: Гельветика, 2021. 136 с.
11. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: Навчально- методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с.
12. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Робота з підлітками-девіантами: соціологічний та психологічний аспекти: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Вид-во «Каравела», 2017. 470 с.
13. Парфанович І.І., Трубавіна І.М. «Діагностика і профілактика поведінкових девіацій: поняття, рисунки, таблиці». Навчально-методичний посібник. Харків, 2022. 83 с.
14. Пихтіна Н., Пихтін М., Федорченко Т. Профілактика девіантної поведінки дітей і молоді: психолого – педагогічні та соціально правові аспекти. КНТ, 2023. 376 с.
15. Профілактика девіацій розвитку особистості у складних життєвих обставинах: монографія / за ред. Н. Ю. Максимової. Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2024. 250 с.
16. Профілактика та корекція відхилень поведінки : навч.- метод. посібник / укл. Лариса

Мафтин. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2021. 368 с.

17. Психологія девіантної поведінки: навчальний посібник / уклад. О.Д.Сафін, С.П.Байда. Умань : ВПЦ «Візаві», 2019 . 197с.

18. Психологічні механізми ресоціалізації осіб з девіантною поведінкою в умовах суспільних змін : монографія /за ред. Н. Ю. Максимової. К.: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2018. 272 с.

19. Теорія та практика профілактичної роботи з дітьми, схильними до девіантної поведінки: український і міжнародний досвід: монографія / О. Янкович, О. Кікінежді, І. Козубовська, В. Поліщук, Г. Радчук та ін. Тернопіль, 2018. 300 с. 20.Фоменко Н. А. Правова педагогіка. Херсон: ОЛДІ, 2015. 326 с.

Викладач:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та
методики дошкільної
і спеціальної освіти

Наталія КИРСТА